

Izhaja vsak četrtek.
Velja s poštnino vred in
v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
pol leta . 1 fl. 50 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
pol leta . 1 fl. 30 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vred
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznani se prijemajo in
plača se za navadno vrstico
če se oznani natisne en-
krat, 10 kr., če dvakrat,
15 kr., če trikrat 20 kr.,
in vsakokrat za kolek 30 k.

Štv. 19.

V Mariboru 12. maja 1870.

Tečaj IV.

Shod štajarskih rodoljubov v Žavcu.

Našim častitim bralcem je že znano, da so se naši štajarski rodoljubi sošli dne 24. aprila v Žavcu, da bi se pogovorili zastran pričakajočih se volitev v državni in deželni zbor in zastran marsikaterih v našo politiko spadajočih stvari. V kratkem smo sicer že ta shod omenili, danes vendar prinesemo natanko vse točke, ki so se pri imenovanem shodu v korist našega dragega naroda sklenole.

Pri imenovanem shodu se je namreč sklenolo: 1. za vsak volilni okraj se voli volilen odbor, 2. za ves slovenski Štajar se voli centralni odbor, 3. centralni in krajni odbori stopijo med seboj v dogovore glede prihodnjih kandidatov, katere potem naznani centralni odbor, 4. sedež centralnega odbora je v Mariboru, 5. centralni volilni odbor šteje 11 udov, izmed katerih naj bode v vsakem volilnem okraju po eden, ostali pa v Mariboru, 6. dr. Vošnjak se pooblašča, naj prosi dr. Bleiweisa, da skliče v Ljubljano shod vseh slovenskih zastopnikov in voditeljev, 7. program o „erbhuldigung“ ni vreden resnega premišljevanja, 8. zastopniki slovenski naj skušajo v zvezo stopiti s česko opozicijo, 9. ne more se reči, da bi bili Slovenci zastopani v ministerskem shodu avstrijskih voditeljev, ako se ne povabijo tudi zastopniki Štajarcev, zbor želi, da bi se povabila poslanca g. M. Herman in dr. Vošnjak.

Pri tej priložnosti so vsi zbrani rodoljubi tudi sklenoli in taki po telegrafu poslali pozdrav našemu neutrudno delajočemu poslancu g. M. Hermanu, ki se glasi: V Žavcu zbrani slovenski rodoljubi kličejo svojemu neustrašljivemu zastopniku tisočkrat Slava in Živel. Slovenci zedinjeni Slovani združeni Tebi večno ostanejo hvaležni. Tvoj in naš program je enakopravnost tudi Slovencev: zedinjena Slovenija!

Preziranje Slovencev ali raztrganje Štirske.

Pod tim naslovjem je prinesel „Slov. Narod“ v svojem 52 listu let. tečaja, ta prav zanimiv sestavek, katerega tudi našim častitim bralcem tako priobčimo, glasi se namreč: „Kakor znano napravijo letos v Gradcu veliko obrtniško razstavo. Dotični odbor po vseh nemških časnikih razglašala svoja vabila, načrte, programe itd.; v nočnem slovenskem pa nismo še kaj brali o razstavi. Ker vemo, kako bodo potem Nemci v Gradcu sestavljali svoje statistične date in naglašali, kako slabo je bil slovensko-štirski del na razstavi zastopan, kako je torej tudi zaostal v obrtniji, poljedelstvu itd. za časom, moramo že zdaj tu konstatirati, da dotični odbor s Kaiserfeldom na čelu ni nič storil, da bi se Slovenci udeležili. Toraj nas gosp. Kaiserfeld ali nalašč prezira in škoduje, potem se moramo ločiti Slovenci od Nemcev; ali pa je nas g. Kaiserfeld že sam v duhu razločil, potem pa to ločitev z veseljem podpisemo in od njegove poštenosti pričakujemo, da to ločitev tudi v deželnem zboru sam dejansko tirja, ali da vsaj podpira tirjatve slovenskih poslancev.“

Zedinjena Slovenija.

Dr. Toman se je preteklo soboto vrnil iz Dunaja nazaj v Ljubljano. Pravijo, da se je tam posvetoval z ministri in česko-moravskimi zaupniki možmi. Morebiti je s tem v zvezi,

da prinaša „Zukunft“ neko s smešno ošabnimi opombami omešano razlaganje o slovenski slogi. Negledé na te vredniške opombe ima stvar blizo sledeče jedro: „Na Goriskem so vsi Slovenci prepričani o potrebi zedinjene Slovenije. Ravno tako se Kranjski „stari“ samo iz optunskih razlogov niso hoteli pridružiti „mlajšim“, s katerimi so gledé „Slovenije“ in merito že davno enih in istih misli. Razločki so torej samo zunanji, formalni in kader pride pravi čas, ni se bati, da ne bi se vsi združili k skupnemu delovanju. In ta čas je zdaj prišel, morebiti še prezgodaj, kajti še niso Slovenci sporazumljeni o tem, kako jim je postopati. List h koncu svetuje, da se mora določiti natančen način postopanja za vsako posebno slovensko „krénovino“, in da se imajo potem vse moči zediniti v dosego skupnega namena.“ — Kar se tu svetuje ni nič novega, novo je samo v prostorih lista, ki bi se zadnje čase rad vedel kot organ „Staroslovencev“.

Smešno in žalostno.

L

Komaj je leto preteklo, kar se je nova šolska postava potrdila in nova šolska predstojništva vsake baže se še prav za prav niso določno sestavila, in že imamo toliko minister-skih, namestniških, „bezirkshauptmanovih“ itd. zaukazov, da pamenet človek ne vé, po katerem bi se ravnal. Pa med vsemi se mi je najbolj dopadel dopis od 27. aprila, št. 96, v katerem se je krajnim šolskim zastopništvom naznanilo, da za naprej na koncu šolskega leta ne bodo več skušnje, ampak mesto njih se napravijo primerne veselice, katere bi starše spodbujale, da otroke v šolo pošiljajo. Ko sem to bral, sem se smejal, kadar sem pa reč nekoliko bolj premislil, sem zdihnil: „O uboga naša mladina, kam že te spravijo!“ Škoda da v omenjenem dopisu veselice, katere bi se naj osnovala, niso naštele, radoveden sem — akoravno radovednost ni lepa čednost — kako si „novocerarski šolski modrijani“ to mislijo. Mislim, da so to opustili, ker sami ne vejo, kaj bi začeli, ako bi se jim naročilo, da naj veselico osnujejo. Hočem jim nekoliko pomagati in svetujem, kakor nek tirolski list, naj 14letni fanti s 14letnimi dekletami — ker tako dolgo morajo otroci zdaj v šolo hoditi — v kateri krčmi v pričo staršev plešejo, drugim pa se naj na deželne stroške male igrače nakupijo, kaki lesenim konjički, punčice itd., da se z njimi na kakem travniku igrajo; se ve da pri tem ste še gospodi pozabili zaukazati, naj se otroci zanaprej vsak teden znabiti mesto katekizma, dve ali tri ure plesati, igrati, itd. učijo. O modrost novoocerarskih šolskih možev! Tako hočete vse odpraviti, kar bi zbuvalo otroke k učenju, učitelje pa k marljivosti? Lansko leto je bilo prepovedano marljivi-m otrokom darila dajati, med tem, ko stari veliki gospodi po križcih zdihujejo in kadar ga dobijo, so bolj veseli, ka-kor Abrahamov sin, ako mu zlat pokažeš, letos pa neha skušnja, na katero so se otroci prav marljivo pripravljali, da so takrat staršem in drugim pričujočim pokazali, koliko so se naučili in pohvala, katero so zaslišali, je bila zadosti, da so prihodnje leto z novo marljivostjo začeli. Zdaj tega ni več, otroci znajo leto in dan lenobo pasti. Starši nasproti, kateri za otroke šolnino plačujete, znate zdaj gledati, kako dobro znajo vaši sinki in hčerke igrati, burke vganjati, ple-sati itd. Strašen napredek!

Veselite se pa učitelji, kateri zdaj niste več nobenemu

človeku odgovorni, ali učite ali spite nekatere ure v šoli. Le nekoliko učite otroke igrati, burke uganjati, prikupicovati, plesati in dobili bote velikansko pohvalo od „novoernih“ šolskih oglednikov. Da pa zamorete svojo nalogo dobro spolniti, tirjajte, naj vam krajno šolsko svetovalstvo nakupi potrebnih reči, post. take „mandelce“, kateri, ako ga za nit potegneš, vse štiri razpne, žabice, ktere umetno skačejo, lesene konjičke, sabljice, papirnate čake itd. za fante, zibelke, potem lesene otročke, kateri ako stisneš, se zadere, punčice, ktere naj oblačijo itd. za dekleta, in to jim potem kažete v šoli, umetnost v tem naj kažejo otroci svojim starišem. — Hajd! to bo veselje, kadar starši vse vidijo, pošljejo hitro mesto enega deset otrok v šolo, akoravno jih nimajo.

Znabiti mislite vse popraviti s tako imenovanimi okrajnimi šolskimi ogledniki? Pustim veljati, pa, hvala Bogu, šolsko leto bo skoro preteklo, in veliko krajev še ni tako srečno bilo, milostljivo obliče okrajnega šolskega oglednika videti. Morebiti je že umrl, pred ko je še prav živel. Ako se izgovarjate, da ste postavili v vsak kraj enega krajnega šolskega oglednika, je to resnica, pa ne zadostuje. Zakaj nekateri ljudje nimajo časa po šolah hoditi, druge pa ste nam — govorim o Slovencih — take imenovali — vsaj si jih sami voliti ne smemo — da moramo reči: Bog se usmili čez šolo, ktera ima take nadzornike. Ako se bo še pri nas dolgo vse tako mešalo in metalo, pojdimo in postavimo zid okoli „Cislajtanije“ — Avstrijo je oče Beust porušil — brez oken, da nihče več ne bo vedel, kako se prigodi.

Okrajnim komisijam za novo cenitev zemljiškega davka.

(Konec.)

Kaj je zemljišča čisti dohodek (§. 5) to je samo po sebi zadosti jasno. Kar se na zemljišču pridela, ima svojo vrednost, ali vse, kar za prodani pridelek kmet skupi, ne ostane njemu samemu, ni tedaj čisti dohodek, temoč on ima stroške pri vsem, kar pridela, in še le po odbitih stroških ostane čist dohodek, od kterega se davek plačuje.

Kako pa se bode po novi postavi izvedel čisti dohodek zemljišč?

To se bode godilo tako-le:

Po §. 9 bodo skupej stopile okrajne cenilne komisije; z ujimi bode imel vsak posestnik in bo imela vsaka občina najpred opraviti. Ta komisija ima najvažnejše opravilo; ona ceni čisti dohodek posameznih zemljišč in celega davkovskega okraja.

Zraven te okrajne komisije ste še dve drugi, namreč deželna komisija za vsako deželo (po §. 8) in pa najviša komisija na Dunaju (§. 7). Ali te dve komisiji ste le za to, da pregledujete ali kontrolirate to, kar naredi okrajna komisija; s tema dvema komisijama pride posestnik še le takrat v dotiko, kedar se (po §. 37 in 38) pritoži soper cenitvo okrajne komisije.

Cenilni okraj je (po §. 17) navadno politični okraj, in za vsak tak okraj je okrajna komisija sestavljena tako-le:

1. Minister denarstva na Dunaju izvoli in imenuje predsednika te komisije, 2. ude brez ozira na stan, stanovanje in plačanje davka, 2. ude, ki plačujeta zemljiški davek iz tistega okraja,

2. posestniki, ki v tistem cenitnem okraju največ davka plačujejo, izvolijo enega ude v to okrajno komisijo, in

3. župani cenilnega okraja volijo 3 ude.

Po takem obstoji vsa okrajna cenilna komisija iz predstojnika in 8 udov, vseh devet ima veljaven glas. Ravno po tej poti se še voli 8 namestnikov. Ministerstvo denarstva še izvoli za vsako komisijo enega poročevalca za kmetijsko in gozdno cenilno opravilo; on ima narediti vse priprave, pozvedbe, popise in cenilno delo; veljaven glas pa ima ta poročevalec le takrat, kedar je tudi ud te komisije. Pri cenitvi gozdov sme komisija poklicati tudi izvedencev, da jih popraša za svet.

Vsi komisijni udje in poročevalci morajo, če je le mogoče, biti domači ljudje.

Cenilna okrajna komisija sklepa po čezpolovičnem številu glasov; če je, postavimo 9 udov pričujočih, velja za sklep to, za kar jih glasuje 5, ker 5 je že več kot polovica od 9.

Da pa je ta sklep veljaven, morajo zraven predsednika saj še 4 udje pričujoči biti.

Če je 7 udov pričujočih in pa predsednik, tedaj skupaj 8, in če 4 glasujejo tako, 4 pa drugače, velja tista, za kar glasuje predsednik.

Če bi se primerilo, da je 8 udov pričujočih in pa predsednik in bi 3 glasovali za viši davek, eden za manj visokega, dva za srednjega, trije pa za prav nizkega, bi po takem ne bilo na nobeno stran 5 glasov, tedaj nikjer čezpolovičnega števila glasov, v takem primerljeju se pride do sklepa tako-le, da se 3 glasovi za najviši davek prištevaajo 1 glasu za manj visokega, to pa še le stori 4 glasove, tedaj še premalo za čezpolovičnico, po takem se ti 4 glasovi morajo došteti bližnjima 2 glasovoma, ki sta glasovala za srednjega in tako se dobi še le potrebno čezpolovično število glasov.

Ta stvar o glasovanju je silno važna; dobro je paziti na njo, kajti vidi se, da se lahko primeri, da en sam glas odloči soper voljo vseh. Naj to pokažemo v izgledu: Če 2 ude komisije glasujeta za 20 gld., 2 za 15 gold., 1 za 10 gold., 4 za 8 gld., tedaj bo edini glas za 10 gld. odločil večino!

Naj tedaj komisijni udje, predno od svoje prve misli in glasa odstopijo, dobro prevdario, kaj pride iz tega in ali po tem ne obvelja sklep, ki se jim ne zdi pravičen.

Komisija se mora držati 10 vrst, na ktere so vsa zemljišča razdeljena tako, kakor §. 16 razločuje, in po tem vsako zemljišče postaviti v dotično vrsto. Zdaj se čisti dohodek za vsako vrsto pozve. Poročevalec mora v ta cil in konec vse potrebne reči pripraviti, kakor jih §§. 22 in 23 ukažeta. Iz teh priprav se napravita dva načrta tarife (po §. 25); in načrt napravi poročevalec, drugega pa odsek, ki se voli izmed cele komisije. Ta dva tarifna načrta preišče in pretrse cela komisija, potem pa, ko je že šla vseh zemljišč svojega okraja ogledat in jih je primerjala s zemljišč sosednega okraja (§. 28) izreče za njen okraj veljavno tarifo.

Pri tem se mora paziti na to, da čisti dohodek ali tarita srednje vrste je, kar najbolj mogoče, tudi poprečni dohodek vsega okraja.

Tako narejeno tarifo pošlje (po §. 30) okrajna cenilna komisija z vsemi dokladami deželni komisiji (§. 8) v razsodo; ona preišče vse cenitve celega okraja in jih primerja med seboj, tu in tam kaj poravna itd., in tako popravljene tarife da natisniti in razglasiti. To se (§. 31) zgodi zato, da se pritožbe v 6 tednih pošljejo deželni komisiji, ktera te pritožbe prevdari, če so veljavne, jih sprejme, če ne, jih zavrže, in potem se mora po celi deželi cenitev posameznih zemljišč pričeti. Vsak kos (parcela) zemljišča se mora namreč v eno odločenih rubrik dodelane tarife uvrstiti, zato jo morata dva ude okrajne cenilne komisije vprico poročevalca ogledati in jo v dotično rubriko zapisati, to je veeniti.

Pritožba (reklamacija) je (po §. 37) vsakemu, kdor davek plačuje, v teku 6 tednov potem, ko se je cenilni register županiji izročil, brž prepuščena, in ta pritožba pride potem v presojo okrajni in deželni komisiji. Deželni komisiji pa se pritožba more le tedaj v konečno veljavno razsodbo predložiti, ako okrajna komisija pritožbe ni enoglasno zavržla (§. 37).

Kadar okrajna komisija pritožbo enoglasno zavrže, ni nobena druga pritožba več mogoča, kajti dunajska najviša komisija je le za to, da pretrse predloge vseh deželnih komisij, da jih primerja med seboj in napake odstrani in da voli nove komisije, ako je treba nove cenitve.

In zdaj, dragi gospodarji, ali ni največ ležeče na okrajnih komisijah. Vam cenilnim možem pa se še zarad tako važne stvari, ktera je dana v vaše roke, enkrat kličemo, pozor!

Gospodarske stvari.

Umni sadjorejec.

Požlahnjenje sadnih dreves.

Požlahnjenje sadnih dreves pomeni, jih prisiliti, da boljši, lepši, žlahniši veči in okusniši sad rodijo, kakor bi ga imela, ko ne bi bila požlahnjena. To delo pa nikakor ni težavno, ali sitno in dolgo; nekoliko minut je potreba pazljivosti, in